

KANSA

Jumalan kansan teema, jossa Israelin elämän kaikki puolet jäsentyvät kokonaisuudeksi, on yhtä keskeinen Vanhassa testamentissa kuin Kirkon teema tulee olemaan Uudessa testamentissa: Kirkko on uusi Jumalan kansa mutta myös Kristuksen ruumis. Näiden testamenttien välillä profeettallinen eskatologia toimii välittäjänä: Vanhan liiton puitteissa se julistaa ja kuvaa ennalta uuden liiton kansaa, jota odotetaan ”aikojen lopuksi”.

A. VANHAN LIITON KANSA.

Tietyn kokoisista ihmisryhmistä käytetyt heprean sanat *am* ja *goy* toivat alun perin esiin kaksi niitä luonnehtivaa tekijää: veriyhteisön ja vakaan sosiologisen rakenteen. Vähitellen niiden käyttö erikoistui kuitenkin Vanhan testamentin kielessä: yksikkömuoto *am* tarkoitti ensisijaisesti Israelia, Jumalan kansaa, kun taas monikkomuoto *goyim* oli varattu vieraille kansoille, pakanoille (jo 4. Moos. 23:9); tähän käyttöön on silti poikkeuksia. Kreikan-kielisessä Raamatussa *laos* tarkoitti samoin Jumalan kansaa (harvemmin *demos*, kun haluttiin korostaa sen poliittista järjestäytymistä), kun taas monikkomuotoa *ethne* käytettiin pakanakansoista; tässäkin on kuitenkin poikkeuksia. Tämä kielellinen seikka osoittaa, että tarvittiin erityinen sana ilmaisemaan Israelin ainutlaatuisuutta: kutsumuksensa salaisuuden vuoksi se erosi muista niin paljon, että sen kansallisesta kokemuksesta tuli uskonnollisesti merkityksellinen ja yksi pelastussuunnitelman olennainen puoli alkoi siinä tulla ilmi.

I. JUMALAN KANSAN TRANSENDENSSI.

1. Valinta, kutsumus, liitto. Israel kuuluu muiden kansojen tavoin ihmiskunnan historiaan; mutta jo alkuperästään lähtien ilmoitus esittää sen historian järjestyksen ylittävänä. Jos se on olemassa, se johtuu siitä, että Jumala on valinnut sen (5. Moos. 7:7; Jes. 41:8) ja kutsunut sen (Jes. 48:12), ei sen lukumäärän, voiman tai ansioiden tähden (5. Moos. 7:7; 8:17; 9:4), vaan rakkaudesta (5. Moos. 7:8; Hoos. 11:1). Näin erotettuaan sen muista hän lunasti ja vapautti sen eksoduksen yhteydessä (5. Moos. 6:12; 7:8; 8:14 ff.; 9:26). Tehdessään siitä itsenäisen kansan hän ikään kuin loi sen ja muovasi sen kuin lapsen äidin kohdussa (vrt. Jes. 43:15; Jes. 44:2, 24). Niinpä Israelissa elävä tietoisuus täydellisestä riippuvuudesta Jumalaan liittyy tietoisuuteen kansasta sellaisenaan. Sen jälkeen tulee liitto, ja tämä perustava teko korostaa, että tästä lähtien kaikki asettuu Israelin kannalta kahdelle tasolle: historian ja uskon tasolle. Pyhä sopimus, jonka osapuolina ovat kaksitoista heimoa, sinetöidään uhrin verellä (2. Moos. 24:4, 8); näin Jahvesta tulee Israelin Jumala ja Israelista Jahven kansa (vrt. 5. Moos. 29:12; 3. Moos. 26:12; Jer. 7:23 jne.; Hes. 11:20 jne.). Näin Jumalan ja ihmisyyteen välille syntyy ainutlaatuinen side; jokainen, joka ympärileikkauksen kautta liitetään tähän yhteisöön, saa myös osansa tästä siteestä (vrt. 1. Moos. 17:10 ff.).

2. Jumalan kansan arvonimet ja tehtävät. Israel on pyhä kansa, Jahvelle pyhitetty ja hänelle erotettu (5. Moos. 7:6; 14:2), hänen erityisomaisuutensa (2. Moos. 19:5; Jer. 2:3), hänen perintönsä (5. Moos. 9:26). Se on hänen laumansa (Ps. 80:2; Ps. 95:7), hänen viinitarhansa (Jes. 5:1; Ps. 80:9), hänen poikansa (2. Moos. 4:22; Hoos. 11:1), hänen vaimonsa (Hoos. 2:4; Jer. 2:2; Hes. 16:8). Se on ”pappien valtakunta” (2. Moos. 19:6), jossa Jumala hallitsee alamaisia, jotka ovat omistautuneet hänen palvelukseensa. Tämän Liiton jumalanpalveluksellinen päämäärä osoittaa samalla, mikä tehtävä Israelilla on muiden kansojen suhteen: ainoan Jumalan todistajana niiden keskuudessa (Jes. 44:8) se on välittäjäkansa, jonka kautta yhteys Jumalan ja koko ihmiskunnan välillä palautuu, niin että koko maan ylistys kohoa Jumalan luo (Jes. 45:14, 23) ja kaikki kansat pääsevät osallisiksi Jumalan siunauksesta (1. Moos. 12:3; Jer. 4:2; Jes. 44:21).

II. Kansallisen kokemuksen uskonnollinen merkitys.

Liiton nojalla Israel toteuttaa näin ihmiskunnan historian sydämessä paradoksin: luonteeltaan nimenomaan uskonnollinen ja olemukseltaan transsendentti yhteisö, Jumalan kansa on samalla merkittävä todellisuus tässä maailmassa, omaksuen kaikki ajalliset ainekset, joista kansojen elämä täällä maan päällä muodostuu. Sen kansallinen kokemus, jossa kaikki muut voivat tunnistaa omat kasvonsa, saa näin uskonnollisen merkityksen, joka valaisee uskoa.

1. Yhteisö, jota yhdistää sama syntyperä. Israelin kansa ymmärtää sisäisen ykseytensä johtuvan yhteisestä alkuperästään. Heprealaiset patriarkat ovat kantaisiä, ja eksodusta edeltävän historian muistot kiteytyvät sukuluetteloksi, joka johtaa Abrahamista Iisakin kautta Jaakob-Israeliin, kahdentoista pojan isään; pojat ovat kahdentoista heimon nimenantajat. On totta, että kansa on vuosisatojen kuluessa omaksunut monia vieraita aineksia: heti Egyptistä lähdettäessä (2. Moos. 12:38), erämaassa (4. Moos. 11:4; Tuom. 4:1), Kanaanin valloituksen jälkeen (Joos. 9; Tuom. 3:1 ff.). Myöhemmänä aikana näyttää kuitenkin korostuvan pikemminkin huoli juutalaisen veren puhtaudesta: vierasmaalaiset avioliitot kielletään, jotta ”pyhää sukua” puolustettaisiin (Esra 9:2) pakanakansoja vastaan, joilla epäjumalanpalvelus on verissä. Menneisyyttä jopa ihannoidaan liittämällä patriarkaaliseen sukuluetteloon jo kauan sitten sulautuneita vieraita, kuten kalebilaisten suvut (1. Aikak. 2:18; vrt. 4. Moos. 32:12 ja 1. Moos. 15:19). Israelin valinta on kulkenut sen isien kautta: eikö sukuluettelon jokaisessa vaiheessa nähdä, että naapurikansat on isiensä kautta suljettu pelastussuunnitelman ulkopuolelle (1. Moos. 19:30; 21:8 ff.; 25:1 ff.; 36)? Jotta voisi päästä osalliseksi lupauksista ja Jumalan liitosta, on siis oltava Abrahamin, Jumalan ystävän, sukua (Jes. 41:8; 51:2; vrt. Jes. 63:16; Jer.

33:26; Ps. 105:6; 2. Aikak. 20:7). Ajatuksen horisontissa säilyy eräänlainen universalismi, sillä Abrahamista on määrä tulla ”monien kansojen isä” (1. Moos. 17:5). Käytännössä juutalaisuuteen kääntyvät muukalaiset, käännynnäiset (Jes. 56:8), liittyvät kuitenkin valittuun sukuun päästäkseen osallisiksi sen uskonnollisista etuoikeuksista. Yhteinen usko ei vielä riitä muodostamaan Jumalan kansaa; sen konkreettisena perustana on Jumalan muiden keskeltä valitsema etninen haara.

2. Instituutioihin perustuva yhteisö. Patriarkkojen suku ei ole muodoton massa vaan järjestäytynyt yhteiskunta. Sen perussolut, perhe ja suku (mishpaha), joissa verisukulaisuuden yhteisö ilmenee, ulottuvat halki vuosisatojen ja säilyvät jopa hajaannuksen tuoman juuriltaan irtautumisen keskellä (Esra 2; Neh. 7). Talouselämässä ne säätelevät karjojen ja maiden omistusta sekä laidunnusoikeuksia; ne määräävät tapoja, kuten verikoston (4. Moos. 35:19), lankousavioliiton (5. Moos. 25:5 ff.) ja lunastusoikeuden (Ruut 4:3). Niiden kautta jokainen yksilö tulee tietoiseksi yhteiskunnallisesta kuulumisestaan, joka sekä suojelee että velvoittaa häntä. Klaanit itse ryhmittyvät heimoiksi, poliittisen yhteisön perusyksiköiksi, ja ensimmäinen muoto, jonka järjestäytynyt kansakunta saa, on kahdentoista heimon ”liittouma”, jonka sitoo yhteen liiton sopimus (2. Moos. 24:4; Joos. 24). Kun Israelin valtio saa lisää vakiintuneisuutta, sen päälle rakentuu keskitetty monarkia sitä kuitenkaan kumoamatta (2. Sam. 2:4; 2. Sam. 5:3); niinpä monarkkisen rakennelman tuhouduttua ja kansakunnan hajaannuttua heimojen liittouma säilyy juutalaisten ennalleenpalauttajien ihanteena (vrt. Hes. 48).

3. Yhteisen kohtalon yhteisö. Kansakuntaa jäsentävien instituutioiden rinnalla yhteisen kohtalon yhteisö antaa jäsenilleen yhteisen sielun: kokemuksen paimentolaiselämästä, sorrosta ja vapautuksesta, erämaassa harhailusta ja taisteluista isänmaan haltuun saamiseksi, kalliilla hinnalla saavutetusta kansallisesta ykseydestä ja keisarillisesta huippukaudesta, poliittisesta jakautumisesta, joka ennakoii valtion kahden osan tuhoa, sekä katastrofista ja hajaannuksesta. Näillä kokemuksilla on uskonnollinen merkitys; ne ovat omalla tavallaan konkreettista kokemusta Jumalan teistä. Niiden valoisa puoli tuo selvästi esiin Jumalan kansalleen antamat lahjat ja antaa aavistaa hänen salaisia tarkoituksiaan; niiden pimeä puoli saa tuntemaan Jumalan vihaa, joka ilmenee esimerkillisissä tuomioissa. Näin historiasta tulee ilmoitusta. Vuosisataisista kokemuksistaan Jumalan kansa ammentaa perustavia ajattelumalleja, joihin myöhemmät kokemukset valetaan (vrt. 1. Makk. 2:51 ff.; 2. Makk. 8:19); menneisyydestään se löytää vertailukohtia, joiden avulla se hahmottaa omaa tulevaisuuttaan ja ilmaisee toiveidensa kohteen (vrt. Jes. 63:8 ff.).

4. Juurtuminen isänmaahan. Erämaasta, alkuperäisestä asuinseudustaan, Jumalan kansa johdettiin Kanaaniin. Se on maa, jossa sen isät elivät ja pitivät laumojaan (1. Moos. 23; 1. Moos. 25:9; jne.); se on luvattu maa (1. Moos. 12:7; 1. Moos. 13:15), jonka Jumala sitten antoi perinnöksi (2. Moos. 23:27 ff.; 5. Moos. 9:1 ff.; Jer. 2:7; Ps. 78:54); se on maa, joka vallattiin inhimillisessä hankkeessa, joka toteutti Jumalan suunnitelmaa (Joos. 1:13 ff.; Joos. 24:11 ff.). Se ei siis ole enää Kanaan, pakanallinen maa, vaan Israelin maa, pyhä maa, jossa Jumala itse, kansansa keskellä läsnä olevana, on asettunut asumaan (1. Kun. 8:15). Jerusalemi, Jahven asuinsija ja poliittinen pääkaupunki, on yhtä aikaa kansallisen ja uskonnollisen ykseyden aistittava merkki (Ps. 122). Siksi kansallista katastrofia seuraava hajaannus vain vahvistaa Jumalan kansan kiintymystä maahansa. Siionistinen mystiikka syntyy jo Kyyroksen käskystä (Esra 1:2), ja se säilyy elävänä seuraavina vuosisatoina (Esra 7). Juutalaiset eivät tunne itseään koskaan täysin juuriltaan revityiksi, vaikka asuivat muukalaisten keskellä, sillä heillä on siellä yhä isänmaaa, jossa ovat heidän isiensä haudat (Neh. 2:3) ja jota kohti he kääntyvät rukoillessaan (Dan. 6:11).

5. Kielen yhteisö. Vallatessaan pyhän maan Israel teki ”Kanaanin kielestä” oman kielensä (Jes. 19:18). Kansassa kieli on ykseyden tekijä: se takaa yhteisen mentaliteetin, välittää kulttuuria ja maailmankäsitystä; se on todellinen hengellinen isänmaa. Israelissa itse jumalallinen ilmoitus ilmaisee itseään hepreaksi omaksuen seemiläisen kulttuurin muovaamat ajattelun kategoriat ja hyötyen heprean konkreettisesta ja dynaamisesta luonteesta. Vuosisadasta toiseen muotoutuu todellinen kansallinen kulttuuri, jossa voidaan tunnistaa hyvin monenlaisia inhimillisiä vaikutteita (kanaanealaisia, assyro-babylonialaisia, iranilaisia, jopa kreikkalaisia); mutta ilmoitus suodattaa niitä aina: se karsii ainekset, joita ei voida sulauttaa, ja antaa sanoille ja ajattelun käsitteille uusia sisältöjä, jotka liittyvät Jumalan suunnitelmaan. Kun juutalaiset lopulta puhuvat arameaa tai kreikkaa, heprea pysyy ”pyhänä kielenä”; targumien käytäntö ja Septuaginta-käännös kuitenkin mahdollistavat sen, että aramea ja kreikka puolestaan välittävät ilmoitettua oppia sitä vääristämättä. Näin Israelin kulttuurista kehitystä hallitsee pyhiin kirjoituksiin talletettu Jumalan sana; mutta tullakseen ymmärrettäväksi Jumalan sana valettiin juutalaiseen muottiin.

6. Kulttuurinen yhteisö. Muinaisen Lähi-idän yhteiskunnissa jumalanpalvelus oli olennainen osa kaupunkivaltion elämää. Israelissa ainoan Jumalan jumalanpalvelus on liiton nojalla kansakunnan korkein tehtävä. Heprean kielessä on teknisiä termejä kuvaamaan kansaa, joka on kokoontunut tätä kulttuurista tehtävää varten. Se muodostaa yhteisön (edah), pyhän kokouksen (miqra) ja seurakunnan (kahal), ja kreikaksi siirrettyinä nämä termit ovat synnyttäneet sanat synagoge ja ekklesia. Etsiessään ihannettaan erämaan pyhästä yhteisöstä, sellaisena kuin Mooseksen kirjat sitä kuvaavat, juutalaisuus ei tosin vielä ole Kirkko termin vahvassa merkityksessä, sillä se pysyy sidoksissa tietyn kansakunnan ajallisiin rakenteisiin; se kuitenkin jo hahmottelee Kirkon piirteitä, koska Israelin kansalle ominaiset tuntomerkit tulevat selvimminkin esiin siinä, että se on kulttuurinen yhteisö (kahal/ekklesia).

II. VANHA LIITTO: ARVO JA RAJAT.

Jo vanhan liiton aikana on siis tullut ilmi pelastussuunnitelman yhteiskunnallinen rakenne: ihmistä ei pelasteta Jumalan avulla pakenemalla historiaa; hän löytää paikkansa Jumalan kautta maailmasta irrotetun uskonnollisen elämän yksinäisyydessä. Hän liittyy Jumalaan jakamalla sen yhteisön elämän ja kohtalon, jonka Jumala on valinnut kansakseen. Tämä Jumalan suunnitelma alkaa toteutua Israelissa, sillä liiton kansaan kuuluvilla on jo todella uskon elämä, jota kannattelevat niin kansalliset instituutiot ja historia kuin Jumalan sana ja jumalanpalveluskokouksetkin. Tässä tulee kuitenkin näkyviin tämän valmistavan ja väliaikaisen toteutumisen epätäydellisyys. Uskonelämä liitosuhteen kokemuksena Jumalan kanssa on siinä jo myönteinen todellisuus, joka kantaa sisällään lupaus lopullisesta pelastuksesta. Se on kuitenkin yhä sidoksissa ehtoihin, jotka rajoittavat sitä kahdesta näkökulmasta: sen näköalat eivät ulotu maallisten asioiden järjestystä pidemmälle eivätkä yhden kansakunnan horisontin yli. Ja kuitenkin juuri tässä transsendentin todellisuuden (Jumalan kansa) ja kansallisen, ajallisen todellisuuden yhdistymisessä – jälkimmäinen tarjoaa edelliselle näkyvän tuen – jotakin sen syvästä salaisuudesta on tullut ihmisille ymmärrettäväksi: Israelin kokemuksista tämän maailman kansana ovat vähitellen hahmottuneet esikuvien verhon alla sen pyhän yhteisön eri piirteet, jossa pelastussuunnitelma lopulta täyttyy.

B. UUDEN KANSAN LUPAUS.

Vanhaan liittoon perustuneella taloudenhoidolla oli paitsi juuri mainitut rajat, myös se ei kyennyt tekemään mistään ”täydellistä” (Hepr. 7:19; Hepr. 9:9; Hepr. 10:1) eikä toteuttamaan täällä maan päällä sitä ”pyhää kansaa”, joksi Israel oli kutsuttu tulemaan. Tosiasiat itse ovat osoittaneet tämän. Israelin synnit näet toivat sen ylle pakkosiirtolaisuuden ja hajaannuksen radikaalin rangaistuksen. Jumalan suunnitelma ei silti ole tämän vuoksi rauennut; siksi profeetalinen eskatologia julistaa ”viimeisiä aikoja” varten uuden taloudenhoidon tulemistä. Jumala löytää tämän täydellisen kansan, jonka esikuvana ja alkiona vanha kansa oli.

I. Uuden liiton kansa.

1. Uuden liiton ylemmyys. Kuten muinoin Israelin, uuden kansan on synnyttävä Jumalan aloitteesta. Mutta tällä kertaa Jumala voittaa synnin, joka oli tehnyt tyhjäksi hänen ensimmäisen suunnitelmansa: hän puhdistaa kansansa, muuttaa sen sydämen ja vuodattaa siihen Henkensä (Hes. 36:26 ff.); hän poistaa siitä syntiset ja säilyttää nöyrän ja vanhurskaan jäännöksen (Jes. 10:20 f.; Sef. 3:13; Job 3:5). Tämän hänen luomansa kansan kanssa hän solmii uuden liiton (Jes. 65:18; Jer. 31:31 ff.; Hes. 37:26). Tämä kansa on Jahven ”pyhä kansa” (Jes. 62:12), lauma (Jer. 31:10) ja morsian (Hoos. 2:21). Näin kuvattu sisäinen puhdistuminen on vastakohta Israelin, syntisen kansan, hengelliselle tilalle; se tuo mieleen ihmiskunnan tilan ennen sen ensimmäisen isän syntiä (1. Moos. 2).

2. Uuden kansan yleismaailmallisuus. Samalla Jumalan suunnitelman rajat laajenevat, sillä kansat liittyvät Israeliin (Jes. 2:2 ff.); ne saavat yhdessä sen kanssa osansa Abrahamille luvatussa siunauksessa (Jer. 4:2; vrt. 1. Moos. 12:3) ja liitossa, jonka välittäjänä toimii Jahven salaperäinen palvelija (Jes. 42:6). Israelin erilleen asettaminen näyttää näin välivaiheelta Jumalan suunnitelman toteutumisessa; aikojen lopulla palataan alkuperäiseen yleismaailmallisuuteen.

II. UUDEN KANSAN SYMBOLINEN KUVAUS.

1. Uusi suku. Israel tulee osaksi uutta kansaa Abrahamin sukuna (Jes. 41:8). Mutta myös kansat liittyvät Abrahamin Jumalan kansaan (Ps. 47:10), ikään kuin tullakseen vuorostaan patriarkan hengellisiksi jälkeläisiksi. Siionille, pyhän kansan vertauskuvalliselle äidille, kaikki sanovat: ”Äiti!” (Ps. 87). Koko ihmiskunta löytää siis uudelleen alkuperäisen ”ykytensä”, kun Baabelin tapahtumista lähtien hajaantuneiden kansojen eloonjääneet kokoontuvat yhteen (Jes. 66:18 ff.; vrt. 1. Moos. 10–11; Sak. 14:7).

2. Uusia instituutioita. Uuden kansan kuvaamiseksi ennakolta järjestäytyneenä yhteisönä turvaudutaan edelleen esikuvallisiin instituutioihin: lakiin, joka on kirjoitettu sydämiin (Jer. 31:33; Hes. 36:27); kahdentoista heimon kokoontumiseen (Hes. 48) ja Israelin ja Juudan vastakkainasettelun päättymiseen (Hes. 37:15 ff.); Daavidin Vesan kuninkuuteen (Jes. 9; 11; Jer. 23:5; Hes. 34:23; Sak. 9:9) jne. Myös tässä universaalisuus murtaa menneiden instituutioiden rajat. Kuningas, Daavidin poika, hallitsee kaikkia kansoja (vrt. Ps. 2; 72); ennen kaikkea ne kaikki tunnustavat ainoan Jumalan kuninkaakseen (Sak. 14:16; Ps. 96:10), ja niille opetetaan hänen oikeutensa, jotta se toisi niille valon (Jes. 2:2 ff.; 42:1, 4). Näin ne liittyvät elimellisesti Jumalan kansaan menettämättä omaa persoonallisuuttaan.

3. Pelastuksen tapahtumat. Israelin historiallinen kokemus tarjoaa myös keinon kuvata pelastuksen tapahtumia: uusi eksodus, joka on ensimmäisen tavoin lunastus ja vapautus (Jer. 31:11; Jes. 43:16 ff.; Jes. 44:23); uusi vaellus erämaan halki, joka uudistaa entisaikojen ihmeet (Hoos. 2:16; Jer. 31:2; Jes. 40:3; Jes. 43:14; Jes. 48:21; Jes. 49:10); paluu luvattuun maahan (Hoos. 2:17; Jer. 31:12; Hes. 37:21); kuninkaan voitto ympärillä olevista vihollisista rauhanomaisen hallituskauden aloittamiseksi (Jes. 9)... Mutta jälleen kerran näköala laajenee: ei ainoastaan Samaria osallistu luvattuun ennalleen palauttamiseen, vaan jopa Sodomakin (Hes. 16:53 ff.), syntisen kaupungin esikuva! Näin pelastuksen historian päättyessä palautettu yleinen rauha (Jes. 2) tuo ihmiskunnan takaisin tilaan, jota se ei ollut enää tuntenut Kainin synnin jälkeen (vrt. 1. Moos. 4:8).

4. Uusi pyhä maa. Pyhä maa on luonnollisesti uuden Israelin kokoontumispaikka (Hes. 34:14; Jer. 31:10 ff.). Mutta silloin sen hedelmällisyys on ihmeellinen ja jättää kauas taakseen 5. Mooseksen kirjan kaikkein innoittuneimmat kuvaukset (Hes. 47:12; Joel 4:18). Kirjaimellisesti se on ”uudelleen löydetty paratiisi” (Hes. 36:35; Jes. 51:3). Jerusalemi, sen pääkaupunki, tulee koko maailman keskuksiksi (Jes. 2). Näin Jumala yhdistää kaikki isänmaat ”uudelleen luodussa” maailmankaikkeudessa (Jes. 65:17) varmistaakseen valituilleen paratiisillisen onnen ja rauhan (Hoos. 2:20; Jes. 65:17–25).

5. Kaikkien kielten kokoaminen. Ei turhaan Jumala tehnyt Kanaanin kielestä pyhää kieltä; kun Egypti viimeisinä aikoina kääntyy, se huutaa avukseen Jahvea pyhällä kielellä (Jes. 19:18 ff.). Profeettallinen eskatologia menee kuitenkin pitemmälle: Jumala puhdistaa kaikkien kansojen huulet, jotta jokainen voisi ylistää häntä omalla kielellään (Sef. 3:9). Näin kansat ja kielet kootaan jälleen yksimieliseksi muuttuneeseen jumalanpalvelukseen (Jes. 66:18); tämä tekee lopun ihmiskunnan pirstoutumisesta ja on jälleen löydetyn hengellisen ykseyden merkki, kuten Jumalan suunnitelman alkuvaiheissa (1. Moos. 11:1).

6. Jumalan uusi jumalanpalvelus. Eskatologinen jumalanpalvelus kuvataan ilmeisesti israelilaisen jumalanpalveluksen piirteiden mukaisena (vrt. Hes. 40–48). On kuitenkin huomionarvoista, että universalismi vahvistuu siinä jatkuvasti. Ainoaa Jumalaa yhdessä palvelemalla ihmiskunta löytää jälleen ykseytensä (Jes. 2:2 ff.; Jes. 56:6; Jes. 66:20 f.). Sen lopullinen kokoontuminen ilmenee pyhiinvaelluksina, joilla Jumalan kansa kokoontuu lehtimajanjuhlaan (Sak. 14:16), sekä jumalanpalvelukseen kuuluvina aterioina, joiden kautta se astuu yhteyteen Jumalan kanssa (Jes. 25:6). Vaikka tätä sanaa ei esiinny teksteissä, mieleen tulee uusi ”pyhä kokoontuminen”, joka muistuttaa erämaassa ollutta *kahal*-yhteisöä (= *ekklesia*) ja johon kaikki kansat liittyvät Israelin jäännöksiin.

III. ESKATOLOGINEN KANSAA JA HISTORIAALINEN ISRAEL.

Uuden liiton kansa hahmottuu siis ennakolta Israelin historiallisen kokemuksen pohjalta, ja näin nähdään selvästi sen esikuvallinen arvo. Kahdessa kohdassa kokemuksen antamat tiedot kuitenkin ylitetään: kansallinen kehys jää taakse, ja uusi kansa avautuu koko ihmiskunnalle; ihmiskunta ja maailmankaikkeus löytävät jälleen alkuperäisen täydellisyytensä, jonka ihmisen synty oli kadottanut.

Mutta tähän symboliseen kuvaan jää tiettyjä epäselvyyksiä, joista osaksi on vastuussa vetoaminen Israelin kokemukseen. Ihmisten ykseyden palauttamiseen Vanhan liiton kansan, sen kuninkaan ja pyhän kaupungin ympärille liittyy toisinaan ahtaita piirteitä (vrt. Jes. 52:1), nationalistisia kaikuja (Jes. 60:12) tai jopa sotaisen luonne (Ps. 2; Ps. 72), joka kehittyy eskatologisen sodan muotoon (Hes. 38–39). Ja ennen kaikkea, vaikka uudelle kansalle luvattu autuus merkitsee kaiken moraalisen ja fyysisen pahan poistumista (kärsimys: Jes. 65:19; jopa kuolema: Jes. 25:8), näköala pysyy useimmiten ajallisena ja maallisiin iloihin kiinnittyneenä. Jopa ”Korkeimman pyhien kansalle” (Dan. 7:22, 27), joka pyrkii ylittämään nämä rajat ja saa transsendenttisen luonteen, annetaan herruus, joka muistuttaa tämän maailman mahtavien herruutta (Dan. 7:27; vrt. Dan. 14).

Jotta epäselvyys hälvenisi, eskatologisen kansan on vuorostaan astuttava inhimillisen kokemuksen kentälle yhdessä Kristuksen ja hänen Kirkkonsa kanssa.

C. UUDEN LIITON KANSAA.

UT:n kreikassa sanojen laos (Jumalan kansa) ja ethne (kansat) merkitysten eriytyminen käy ilmi vielä selvemmin kuin Septuagintassa. Mutta määriteltäessä pelastuksen yhteisöä, joka on sidottu Jumalaan uudella liitolla, kaikkien muiden edelle nousee ekklesia-teema (”jumalanpalveluskokous”). Kristuksen Kirkko, johon Vanhan liiton kansa kutsutaan astumaan, sitten muut kansat sen perässä, pysyy todella kansana kaikkine tämän sanan sisältämine kaikuineen; sillä kun eskatologinen todellisuus tulee esikuviansa tilalle, se ei kumoa kansan merkitystä vaan täyttää sen.

I. UUSI KANSAA.

Jeesuksen verellä sinetöidyn uuden liiton kautta Jumala siis loi uuden kansan, jonka välityksellä toteutuu täyteydessään Raamatun sana: ”Te tullette olemaan minun kansani, ja minä tulen olemaan teidän Jumalanne” (2. Kor. 6:16; vrt. 3. Moos. 26:12; Hepr. 8:10; vrt. Jer. 31:33; Ilm. 21:3). Se on kansa, jonka synnit Jeesus on ”sovittanut” (Hepr. 2:17), jonka hän on pyhittänyt verellään (Hepr. 13:12), ja johon tullaan uskon kautta (Gal. 3:7; Room. 4:3 ff.). Siihen siirretään nyt Israelin arvonimet: Jumalan oma kansa (Tit. 2:14; vrt. 5. Moos. 7:6), valittu suku, pyhä kansa, omaisuuskansa (1. Piet. 2:9; vrt. 2. Moos. 19:5; Jes. 43:20 f.), lauma (Ap. t. 20:28; 1. Piet. 5:2; Joh. 10:16) ja Herran morsian (Ef. 5:25; Ilm. 19:7; Ilm. 21:2). Ja koska Vanhan liiton kansa oli kokenut Jumalan tiet historian tapahtumissa, uudelle kansalle suotu pelastuskokemus jäsentyy ajattelun kategorioihin, jotka palauttavat mieleen nämä esikuvalliset tapahtumat: tämän kansan on päästävä Jumalan lepoon, jota luvattu maa ennakoii (Hepr. 4:9); sen on lähdettävä Babylonista, pahan kaupungista (Ilm. 18:4), kokoontuakseen Jerusalemiin, Jumalan asuinsijaan (Ilm. 21:3).

Tällä kertaa kuitenkin ylitetään ajallisen elämän taso, jolla kansat liikkuvat. Jumalan kansan transsendenssi on täydellinen: se on ”pappeudellinen valtakunta” (1. Piet. 2:9), eikä se kuulu tähän maailmaan (Joh. 18:36); sen isänmaa on taivaissa (Hepr. 11:13 ff.), missä sen jäsenillä on kansalaisoikeus (Fil. 3:20), sillä he ovat ylhäällä olevan Jerusalemin lapsia (Gal. 4:26), saman, joka aikojen lopussa laskeutuu taivaasta maan päälle (Ilm. 21:2 ff.). Tämä kansa kuitenkin

yhä asuu täällä maan päällä. Sen välityksellä hengellinen ja eskatologinen liittyvät siis ajalliseen ja historialliseen. Israelin paradoksin jälkeen tulee Kirkon paradoksi: maallisessa olotilassaan se pysyy näkyvänä kansana, jonka on määrä kasvaa ajan kuluessa.

II. ISRAEL JA KANSAT UUDESSA KANSASSA.

On luonnollista, että Israel on ensimmäisenä kutsuttu kuulumaan uuteen kansaan; tämä on ollut sen kutsumus ensimmäisestä liitosta lähtien: Jeesus lähetettiin ” Mooseksen kaltaisena profeettana” (Ap. t. 3:23) ”pelastamaan kansansa” (Matt. 1:21), tuomaan sille valoa (Matt. 4:15), lunastuksen (Luuk. 1:68), pelastuksen tuntemisen (Luuk. 1:77), ilon (Luuk. 2:10) ja kunnian (Luuk. 2:32). Hän on johtaja, jonka tulee hallita sitä (Matt. 2:6), ja lopulta hän kuolee sen puolesta (Joh. 11:50). Mutta Jeesuksen ympärillä ja sitten evankeliumin julistamisen myötä toistuu ”jäykkäniskaisen kansan” draama, josta VT tarjosi jo vaikuttavia esimerkkejä (Matt. 13:15; 15:8; Ap. t. 7:51; 28:26; Room. 10:21; 11:15).

Silloin pelastussuunnitelma saavuttaa täyden päämääränsä. Jeesuksen kuolema, joka vie vanhan liiton kansan synnin äärimmilleen (Matt. 23:32–36; vrt. Ap. t. 7:51 f.), päättää tämän ensimmäisen pelastustalouden. Se kaataa esteen, joka erotti Israelin muista kansoista (Ef. 2:14 ff.). Jeesus kuolee ”ei ainoastaan kansansa puolesta, vaan kootakseen ykseyteen kaikki hajallaan olevat Jumalan lapset” (Joh. 11:52). Ensimmäisestä Jumalan kansasta ”jäännös” kääntyy ja siirtyy uuteen kansaan; mutta Jumala on päättänyt ”koota myös kansojen keskuudesta kansan nimelleen” (Ap. t. 15:14); niistä, jotka eivät olleet hänen kansansa, hän tahtoo nyt tehdä kansansa (Room. 9:25; 1. Piet. 2:10), ”jotta kaikki saisivat osan perinnöstä pyhitettyjen kanssa” (Ap. t. 26:18).

Tällä Israelin ja kansojen yhteenliittymisellä toteutuu siis uuden ihmiskunnan eskatologinen kokoaminen (Ef. 2:15), valittu suku (1. Piet. 2:9), joka on hengellisessä mielessä yhä Abrahamin sukua (Room. 4:11 f.) mutta johon koko ihmissuku sisältyy, nyt kun Kristus, uusi Adam, kokoaa itseensä ensimmäisen Aadaminkoko jälkeläistön (1. Kor. 15:45; Room. 5:12 ff.). Pyhä kansa muodostuu nyt ihmisistä ”kaikista heimoista, kansoista, kansakunnista ja kielistä” (Ilm. 5:9; 7:9; 11:9; 13:7; 14:6), ja tähän luetteloon sisältyy vanha Israel. Sellaisena näkijä tarkastelee Ilmestyskirjassa Kirkon ikuista hahmoa taivaassa. Sellainen on myös Kirkon maallinen todellisuus, sillä se ei enää ole ”ei kreikkalainen eikä juutalainen” (Gal. 3:28), vaan muodostaa ”tertium genus”, kuten ensimmäisten vuosisatojen kristityt sanoivat.

III. UUSI KANSA MATKALLA KOHTI TÄYTTYYMISTÄÄN.

Kirkko pysyy näin historiaan juurtuneena ”kansana”. Israelin lasten tavoin sen jäsenillä on yhteinen alkuperä, yhteiset instituutiot ja yhteinen kohtalo, yhteinen isänmaa, jota kohti he kulkevat (Hepr. 11:16), Jumalan sanan takaama yhteinen kieli sekä yhteinen kulttuuri, joka on ”ekkleesian” ylin päämäärä (vrt. 1. Piet. 2:9; Ilm. 5:10). Tämän erityisen kansan maallisella kohtalolla on yhä hämmästyttäviä yhtäläisyyksiä Israelin kohtalon kanssa: sen syntiset jäsenet ovat yhtä lailla uskottomia (vrt. Hepr. 3:7 ff.); sitä vainoavat yhtä lailla maanpäälliset vallat, jotka ruumiillistavat paholaismaisen Pedon (Ilm. 13:1–7; vrt. Dan. 7); ja sen on yhtä lailla lähdettävä Babylonista välttyäkseen sitä uhkaavalta tuholta (Ilm. 18:4 ff.; vrt. Jes. 48:20). Pyhä historia ja Vanhan testamentin kirjoitukset ovat näin edelleen merkityksellisiä uudelle kansalle niin kauan kuin se kulkee kohti taivaallista täyttymystään.

PG

Katso myös: → Liitto AT I 1 – Auktoriteetti AT II – Kommuunio AT 5 – croissance 2 b – Hajaannus I – edifier I – eglise – election – epreuve-tentation AT I 4 – frere – generation – hebreu – Israel AT I – Juutalainen – Uudestisyntyminen I – nations AT – parole-de-dieu AT I 2 – Paimen ja lauma AT – Isänmaa – Isä I, II – sacerdoce NT II – Pyhä AT III 2 – Skisma AT 2 – temoignage AT III – maa AT II – unite II – visite AT 1